

Informacje o wskaźnikach referencyjnych oraz ryzykach związanych z ich stosowaniem

Rozporządzenie BMR i wskaźniki referencyjne

Rozporządzenie BMR zostało wprowadzone, aby podnieść wiarygodność wskaźników referencyjnych dla użytkowników, w tym:

- zapewnić wysoką jakość wskaźników referencyjnych – zwiększyć ich dokładność, solidność i rzetelność,
- w większym stopniu oprzeć wskaźniki referencyjne na danych transakcyjnych,
- zapobiegać manipulacjom wskaźnikami referencyjnymi.

Przepisy rozporządzenia BMR wraz z jego aktami wykonawczymi określają wymogi dla podmiotów, które:

- opracowują wskaźniki referencyjne (administratorów) oraz
- przekazują dane administratorowi na potrzeby wyznaczania wartości wskaźnika referencyjnego.

Opracowywanie wskaźników referencyjnych jest działalnością regulowaną, która wymaga zezwolenia właściwego organu nadzoru.

Wskaźniki referencyjne stóp procentowych, np. WIBOR, EURIBOR:

- 1) pełnią istotną rolę na międzynarodowych rynkach finansowych,
- 2) są powszechnie stosowane w transakcjach finansowych, np. kredytach, depozytach, instrumentach pochodnych, obligacjach i produktach strukturyzowanych,
- 3) służą do pomiaru określonej rzeczywistości gospodarczej.

W efekcie od ich wysokości zależą zobowiązania finansowe stron umów opartych na zmiennej stopie procentowej.

Przykład:

Oprocentowanie kredytów i pożyczek może zależeć od:

- zmiennego elementu, jakim jest wskaźnik referencyjny oraz
- marży, która najczęściej jest stała w całym okresie umowy.

Czym są wskaźniki referencyjne i kto je wyznacza

Wartości wskaźników referencyjnych wyznaczane są:

- 1) przez podmioty (administrator/administratorzy), które opracowują te wskaźniki według określonej przez siebie metody i pod nadzorem właściwych organów,
- 2) w sposób niezależny od Santander Bank Polska (bank, my).

Wartości danego wskaźnika referencyjnego publikuje:

- administrator, który uzyskał zezwolenie organu nadzoru na jego opracowywanie, albo
- inny podmiot, który zgodnie z przepisami rozporządzenia BMR może opracowywać wskaźnik referencyjny.

Administrator określa metodę wyznaczania wartości wskaźnika referencyjnego. Wartość wskaźnika referencyjnego jest wynikiem pomiaru określonego rynku bazowego (pewnej rzeczywistości ekonomicznej, np. ceny depozytu na rynku międzybankowym). Wartość ta ulega zmianom w zależności od sytuacji ekonomicznej.

Administrator ma obowiązek:

- 1) tak dobierać metodę opracowywania wskaźnika referencyjnego, aby była ona zgodna z przepisami prawa. Ważne jest, aby pomiar rynku bazowego był jak najbardziej dokładny i rzetelny, a dane wykorzystane do takiego pomiaru były odpowiednio wysokiej jakości,
- 2) robić przegląd przyjętej metody opracowywania wskaźnika referencyjnego pod kątem:
 - adekwatności tej metody do zmierzenia rynku bazowego,
 - dostosowania metody do zmieniającej się rzeczywistości ekonomicznej,
 - zgodności z przepisami prawa oraz
 - wymogami organów nadzoru.
- 3) opublikować komunikat i dokument konsultacyjny przed zmianą metody. Ten proces nadzoruje właściwy organ.

Jeśli zmieni się metoda opracowywania wskaźnika referencyjnego, to może zmienić się wartość danego wskaźnika referencyjnego.

Dodatkowe informacje

Korzystamy ze wskaźników referencyjnych WIBOR lub EURIBOR w wielu umowach i instrumentach finansowych. Ich forma oraz funkcjonowanie nie zmieniło się od wielu lat. Od 2014 roku trwa jednak ogólnoswiatowa dyskusja nad ich reformą i dostosowaniem do realiów rynkowych. Wiele podmiotów oraz organów regulujących światowy rynek finansowy zwracało uwagę na brak stabilności, rzetelności oraz podatność na manipulacje takich wskaźników. W efekcie podjęto decyzję o:

- reformie wskaźników WIBOR i EURIBOR,
- stopniowej likwidacji wskaźnika LIBOR oraz zastąpieniu go nowymi wskaźnikami, tzw. wskaźnikami RFR (z ang. Risk-Free Rates, wskaźniki wolne od ryzyka).

Jakie są skutki zawarcia z nam umowy, która zawiera odniesienie do wskaźnika referencyjnego

Jeśli zawierają Państwo umowę, która odnosi się do wskaźnika referencyjnego, akceptują Państwo ryzyko zmiany wartości wskaźnika referencyjnego.

Ważne!

Strony umowy przyjmują do wiadomości, że każda zmiana wartości wskaźnika referencyjnego, określonego w danej umowie, nie zmienia tej umowy.

Zmiana sposobu oprocentowania

Aby naliczyć oprocentowanie dla kolejnego okresu odsetkowego wykorzystamy wskaźnik referencyjny, który opublikował właściwy dla niego administrator.

Ryzyka ogólne, które dotyczą różnych wskaźników referencyjnych

Ogólne ryzyka związane ze stosowaniem wskaźników referencyjnych:

- administrator, z przyczyn regulacyjnych lub biznesowych, zmieni wskaźnik referencyjny lub metodę jego wyznaczania,
 - administrator podejmie decyzję, że skończy opracowywać dany wskaźnik,
 - odpowiedni organ cofnie administratorowi zezwolenie na jego opracowywanie,
 - wskaźnik referencyjny może przestać być reprezentatywny dla danego rynku lub realiów gospodarczych. Na przykład, gdy podmioty, które przekazują dane do opracowywania wskaźnika referencyjnego, przestaną przekazywać te dane,
 - wskaźniki referencyjne mogą przestać być publikowane lub opracowywane:
 - w całości (np. EURIBOR przestanie istnieć) lub
 - w odniesieniu do konkretnego tenoru (np. EURIBOR nadal będzie istniał, ale EURIBOR 6M nie będzie opracowywany),
 - konkretnej waluty (np. w przypadku LIBOR zniknął LIBOR EUR),
- a odpowiednie wskaźniki alternatywne mogą nie zostać wyznaczone,
- może istnieć uzasadniona potrzeba zmiany umów finansowych lub instrumentów finansowych poprzez odwołanie się do stóp wolnych od ryzyka.

Ryzyko zmiany metody opracowywania wskaźnika referencyjnego

Podmiot, który opracowuje dany wskaźnik referencyjny, ma zezwolenie w ramach prowadzonej działalności. Podmiot ten może wprowadzić zmiany w metodzie opracowywania wskaźnika w sposób opisany w dokumentacji, którą administrator publikuje na swojej stronie internetowej.

Zmiana metody opracowywania wskaźnika wymaga konsultacji publicznych, w ramach których administrator określi zakres proponowanej zmiany i jej uzasadnienie.

Uzasadnieniem dla administratora do zmiany tej metody może być konieczność dostosowania jej do:

- wymogów rozporządzenia BMR,
- wytycznych organu nadzoru lub
- rekomendacji jednostki nadzorczej.

Jeśli administrator zmieni metodę – wartość wskaźnika może się zmienić. Wtedy podwyższenie albo obniżenie wartości wskaźnika może wpłynąć na:

- wartość wzajemnych świadczeń (w związku z umową) pomiędzy Państwem a nami lub
- wycenę posiadanego przez Państwa instrumentu finansowego lub produktu finansowego.

Taka zmiana metody, zmiana definicji lub inna istotna zmiana wskaźnika nie jest zmianą umowy, nawet jeśli wpływa na wartość wskaźnika referencyjnego.

Konsekwencją podpisania umowy finansowej lub nabycia instrumentu finansowego zawierającego odniesienie do wskaźnika referencyjnego jest akceptacja klienta i kontrahenta ryzyka zmiany wartości wskaźnika referencyjnego wynikającej ze zmian rynkowych oraz ze zmian metody opracowywania danego wskaźnika referencyjnego, w tym także istotnej zmiany metody.

Klient i kontrahent Banku przyjmuje do wiadomości, że każda zmiana wskaźnika, polegająca na zmianie metody opracowywania wskaźnika referencyjnego lub zmianie jego definicji, w tym także istotna zmiana wskaźnika ogłoszona przez jego administratora nie stanowi istotnej modyfikacji umowy bądź instrumentu finansowego.

Ryzyko zaprzestania przez administratora opracowywania wskaźnika referencyjnego w sposób trwały lub czasowy

Administrator może przestać – w sposób trwały – opracowywać ten wskaźnik. Może to zrobić w sposób opisany w dokumentacji wskaźnika, którą publikuje na swojej stronie internetowej. Zaprzestanie w sposób trwały opracowywania wskaźnika referencyjnego odbywa się w ściśle określonej procedurze, z udziałem organu nadzoru.

Administrator może podjąć decyzję, że zaprzestanie opracowywać wskaźnik referencyjny:

- z przyczyn biznesowych lub
- jeśli uzna, że dane, które wykorzystuje do opracowywania wskaźnika, nie są reprezentatywne dla rynku lub realiów gospodarczych, które ten wskaźnik mierzy.

Zaprzestanie opracowywania wskaźnika wymaga konsultacji publicznych. Trwają one zazwyczaj kilka miesięcy i w tym czasie administrator określa datę, od której zamierza zaprzestać opracowywać wskaźnik.

Metoda opracowywania wskaźnika referencyjnego wskazuje, że istnieją okoliczności, w których w danym dniu administrator może nie być w stanie wyznaczyć wartości tego wskaźnika.

Przykład:

Administrator nie wyznaczy wartości wskaźnika, jeśli nie otrzyma w danym dniu wystarczającej liczby danych, żeby wyznaczyć wartości wskaźnika w tym dniu.

Jeżeli administrator trwale lub czasowo przestanie opracowywać wskaźnik – możemy nie móc wykorzystać tego wskaźnika, aby ustalić wartości wzajemnych świadczeń, które wynikają z zawartej z Państwem umowy. W takiej sytuacji zastosujemy postanowienia umowy łączącej Państwa z Bankiem.

Informacje o wskaźnikach WIBID i WIBOR

WIBOR jest kluczowym wskaźnikiem referencyjnym stopy procentowej - zgodnie z rozporządzeniem BMR. Obecnie opracowuje go GPW Benchmark S.A. (GPWB).

GPWB opracowuje WIBOR według samodzielnie określonej metody, pod nadzorem Komisji Nadzoru Finansowego (KNF). GPWB opublikował szczegóły opracowywania WIBOR na swojej stronie internetowej: www.gpwbenchmark.pl, m.in.:

- opis kluczowych elementów metody,
- oświadczenie o wskaźniku referencyjnym (dokument opublikowany przez administratora na podstawie art. 27 rozporządzenia BMR) oraz
- procedury przyjmowania i rozpatrywania skarg, które dotyczą wyznaczania wskaźnika referencyjnego.

16 grudnia 2020 r. KNF wydała zezwolenie na prowadzenie przez GPWB działalności jako administrator wskaźników referencyjnych stóp procentowych, w tym kluczowych wskaźników referencyjnych.

Wydanie przez KNF zezwolenia dla GPWB oznacza, że organ nadzoru finansowego uznał proces wyznaczania wskaźnika referencyjnego WIBOR za zgodny z wymaganiami nałożonymi przez Rozporządzenie BMR. W związku z otrzymaniem zezwolenia, GPWB opublikował oświadczenie ws. WIBID i WIBOR, zgodnie z art. 27 Rozporządzenia BMR (tzw. *benchmark statement*), które zawiera kluczowe informacje o wskaźnikach WIBID i WIBOR¹.

Na podstawie otrzymanego zezwolenia GPWB została uprawniona do opracowywania innych wskaźników stóp procentowych, których proces wyznaczania będzie odbywać się zgodnie z wymogami Rozporządzenia BMR.

Otrzymanie zezwolenia na prowadzenie działalności jako administrator WIBID oraz WIBOR nie oznacza, że metoda ich wyznaczania nie będzie się zmieniała. Stanowisko takie zostało wyrażone w komunikacie KNF, zgodnie z którym: „*UKNF oczekuje dalszego doskonalenia metody opracowywania wskaźnika referencyjnego stopy procentowej, tak aby była łatwo adaptowalna do zmieniających się realiów gospodarczych*”². Rozporządzenie BMR nakłada na administratorów wskaźników referencyjnych obowiązek przeprowadzenia cyklicznego przeglądu metody wyznaczania wskaźników referencyjnych WIBID oraz WIBOR.

Specyficzne ryzyka tych wskaźników

Specyficzne ryzyka tych wskaźników obejmują w szczególności:

- ryzyko istotnej zmiany metody opracowywania wskaźnika referencyjnego,
- ryzyko zaprzestania opracowywania.

Nazwa i dane adresowe administratora WIBID i WIBOR

GPWB jest polską spółką akcyjną.

Siedziba GPWB: 00-498 Warszawa, ul. Książęca 4.

Dane kontaktowe znajdą Państwo na www.gpwbenchmark.pl/kontakt.

Informacje o wskaźniku LIBOR

LIBOR jest wskaźnikiem referencyjnym stopy procentowej - zgodnie z rozporządzeniem BMR. Obecnie opracowuje go ICE Benchmark Administration (IBA).

IBA opracowuje LIBOR według samodzielnie określonej metody, pod nadzorem brytyjskiej Financial Conduct Authority (FCA). IBA opublikował na stronie internetowej: www.theice.com/iba informacje dotyczące LIBOR, w tym:

- opis kluczowych elementów metody opracowywania LIBOR,
- oświadczenie o wskaźniku referencyjnym (dokument opublikowany przez administratora na podstawie art. 27 rozporządzenia BMR) oraz
- procedury przyjmowania i rozpatrywania skarg, które dotyczą wyznaczania wskaźnika referencyjnego.

¹ https://gpwbenchmark.pl/pub/BENCHMARK/files/WIBID_WIBOR/Oswiadczenie2021_1.pdf

² https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Stanowisko_UKNF_%20WIBOR_66559.pdf

Financial Conduct Authority (FCA) zapowiedziały³, że wraz z końcem 2021 r. nie zamierza:

- korzystać ze swoich uprawnień przewidzianych w rozporządzeniu BMR,
- „przymuszać” banków, aby przekazywały dane konieczne do wyznaczania LIBOR.

Grupy robocze, które tworzyły wskaźniki alternatywne do LIBOR, zalecają, aby przygotować się do zniknięcia LIBOR – stopniowo odchodzić od niego w umowach⁴.

5 marca 2021 r. FCA opublikował stanowisko, w którym ogłosił m.in., że zakończy się opracowywanie następujących wskaźników referencyjnych⁵:

- a) 31 grudnia 2021 r. LIBOR dla następujących walut:
 - GBP (tenory O/N, 1W, 2M, 12M),
 - EUR (wszystkie tenory),
 - CHF (wszystkie tenory),
 - JPY (tenory S/N, 1W, 2M, 12M),
 - USD (1W, 2M).
- b) 30 czerwca 2023 r. LIBOR USD dla tenorów O/N i 12M.

Ponadto FCA poinformował, że:

- a) od 31 grudnia 2021 r. LIBOR dla walut:
 - GBP (tenory 1M, 3M, 6M),
 - JPY (tenory 1M, 3M, 6M),
- b) od 30 czerwca 2023 r. LIBOR dla waluty USD (tenory 1M, 3M i 6M),

przestają być reprezentatywne dla rynku bazowego i rzeczywistości ekonomicznej, które te wskaźniki miały mierzyć. FCA poinformował również, że ta reprezentatywność nie zostanie przywrócona i nie wiadomo, czy i w jakiej formie wskaźniki te będą opracowywane po utracie reprezentatywności.

Utrata reprezentatywności przez LIBOR dla depozytów międzybankowych w poszczególnych walutach nie zawsze oznacza, że IBA zaprzestaje publikacji tych wskaźników z dniem tej utraty. FCA może skorzystać z uprawnień nadzorczych do kontynuacji publikacji przez IBA LIBOR według zmienionej metody. Tak opracowywany LIBOR dla poszczególnych walut i tenorów jest nazywany syntetycznym LIBOR-em.

Wskaźnik LIBOR JPY w formule syntetycznej, dla tenorów 1M, 3M i 6M publikowany był do końca 2022 r.

Syntetyczny LIBOR GBP dla tenorów 1M i 6M publikowany był do dnia 31 marca 2023, zaś zgodnie z zapowiedziami FCA LIBOR GBP dla terminu 3M publikowany będzie do 31 marca 2024 r.

W przypadku wskaźnika LIBOR USD, w dniu 3 kwietnia 2023 roku FCA poinformował o planie publikowania tenorów 1M, 3M oraz 6M wskaźnika USD LIBOR zgodnie z metodologią syntetyczną do 30 września 2024 roku.

³ <https://www.fca.org.uk/news/speeches/the-future-of-libor>

⁴ <https://www.newyorkfed.org/medialibrary/Microsites/arrc/files/2020/ARRC-Best-Practices.pdf>

⁵ <https://www.fca.org.uk/news/press-releases/announcements-end-libor>

W związku z komunikatem FCA, Komisja Europejska wydała rozporządzenie wykonawcze⁶. Na jego podstawie od 1 stycznia 2022 r. wskaźnik SARON Compound Rate (dalej: SARON Compound) zastąpił LIBOR CHF we wszystkich rodzajach umów finansowych zawartych na terenie Unii Europejskiej. Dotyczy to sytuacji, gdy umowa nie wskazuje zamiennika dla LIBOR CHF lub nie przewiduje skutecznej i wykonalnej metody jego wyznaczenia. Dodatkowo Komisja Europejska wyznaczyła wartość tzw. Korekty Wyrównawczej, która ma niwelować różnicę pomiędzy zanotowanymi w przeszłości wartościami LIBOR CHF i SARON Compound. Korekta Wyrównawcza to mediana z różnic pomiędzy wskaźnikami LIBOR CHF i SARON Compound z 5 lat, które poprzedzały ogłoszenie końca publikacji wskaźnika LIBOR CHF przez FCA.

Nazwa oraz dane adresowe administratora LIBOR

IBA jest spółką akcyjną zarejestrowaną w Anglii pod numerem 08457573.

Siedziba IBA znajduje się w Milton Gate, 60 Chiswell Street, Londyn EC1Y 4SA, Wielka Brytania.

Dane kontaktowe znajdą Państwo na www.theice.com/contact

Informacje o wskaźniku EURIBOR

EURIBOR jest kluczowym wskaźnikiem referencyjnym stopy procentowej - zgodnie z rozporządzeniem BMR. Obecnie opracowuje go European Money Markets Institute (EMMI), na podstawie zezwolenia udzielonego przez Belgijski Urząd ds. Usług i Rynków Finansowych (Financial Services and Markets Authority) 2 lipca 2019 r.

EMMI opracowuje EURIBOR według samodzielnie określonej metody, pod nadzorem Belgijskiego Urzędu ds. Usług i Rynków Finansowych. EMMI opublikował na stronie internetowej:

www.emmi-benchmarks.eu/benchmarks/euribor/ szczegółowe informacje nt. wskaźnika EURIBOR, w tym:

- opis kluczowych elementów metody opracowywania wskaźnika,
- oświadczenie o wskaźniku referencyjnym (dokument opublikowany przez administratora na podstawie art. 27 rozporządzenia BMR) oraz
- procedury przyjmowania i rozpatrywania skarg, które dotyczą wyznaczenia wskaźnika referencyjnego.

Nazwa oraz dane adresowe administratora EURIBOR

EMMI jest podmiotem utworzonym według prawa belgijskiego.

Siedziba EMMI znajduje się w Avenue des Arts, 56. Bruksela, Belgia

Dane kontaktowe znajdą Państwo na <https://www.emmi-benchmarks.eu/emmi/contact-us.html>

Informacje o wskaźniku EONIA

⁶ Rozporządzenie wykonawcze Komisji Europejskiej (UE) nr 1847/2021 nr z 14 października 2021 r. w sprawie wyznaczenia ustawowego zamiennika dla niektórych terminów zapadalności stopy LIBOR dla franka szwajcarskiego (LIBOR CHF) opublikowany w Dz. Urz. UE nr L 374/1 z 22 października 2021 r.

Publikacja wskaźnika EONIA zakończyła się 3 stycznia 2022 r. Od 1 października 2019 r. EONIA obliczana była według zreformowanej metody. Zgodnie z nią, EONIA obliczana była jako krótkoterminowa stopa euro (Euro short term rate - €STR) plus spread 8,5 punktów bazowych. Spread został obliczony przez Europejski Bank Centralny 31 maja 2019 r. i odzwierciedla historyczną różnicę pomiędzy EONIA i €STR.

W związku z zaprzestaniem publikacji EONIA, Komisja Europejska wydała rozporządzenie wykonawcze⁷. Na jego podstawie od 3 stycznia 2022 r., wskaźnik €STR zastąpił EONIA we wszelkich umowach oraz we wszelkich instrumentach finansowych zawartych na terenie Unii Europejskiej. Dotyczy to sytuacji, gdy umowa nie wskazuje zamiennika dla EONIA lub nie przewiduje skutecznej i wykonalnej metody jego wyznaczenia. Dodatkowo Komisja Europejska wyznaczyła wartość tzw. spreadu, równą wartości przyjętej w zreformowanej metodzie EONIA, tj. 8,5 punktów bazowych, o której mowa powyżej.

Podstawa prawna

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014 (rozporządzenie BMR). Rozporządzenie BMR stosuje się bezpośrednio w Polsce w pełnym zakresie od 1 stycznia 2018 r.

Informacje przedstawione w niniejszym dokumencie są wyłącznie informacjami o charakterze ogólnym. Klienci i kontrahenci Banku, którzy zawarli (lub mogą w przyszłości zawrzeć) umowy finansowe lub nabyli (lub mogą w przyszłości nabyć) instrumenty finansowe, które zawierają odniesienie do wskaźnika referencyjnego, powinni przeprowadzić niezależną analizę ryzyka. Bank nie jest w stanie zapewnić, że poniższe informacje są wyczerpujące, ani też nie jest w stanie wyrazić poglądu na temat prawdopodobieństwa wystąpienia jakiegokolwiek zdarzenia dotyczącego wskaźnika referencyjnego.

⁷ Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2021/1848 z 21 października 2021 r. w sprawie wyznaczenia zamiennika stopy Euro Overnight Index Average (Dz.U.UE.L.2021.374.6)